

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntö 20.10.2020

HE 153/2020 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on kuullut kirjallisesti asiantuntijoita hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Asiantuntijalausunnot on saatu valtiovarainministeriöltä, Väylävirastolta, Suomen Satamaliitto ry:ltä ja Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää huomionsa kolmeen lausuntoon. Väylävirasto lausui kannattavansa hallituksen esitystä ilman muuta lausuttavaa.

Julkisen talouden rahoitusasema ja tukitoimien vaikuttavuus

Valtiovarainministeriö totesi, että taloudellisen aktiviteetin heikkenemisellä ja vuoden 2020 lisätalousarvioihin sisältyneillä elvyttävillä toimenpiteillä on merkittävä vaikutus julkisen ja valtiontalouden rahoitusasemaan. Erilaisia tukitoimenpiteitä on tarpeen tarkastella osana sitä kokonaisuutta, jonka hallituksen tähänastiset linjaukset ja toimet muodostavat. Tavoitteena tulee olla se, että julkisen sektorin voimavarat tulevat kohdennetuksi siten, että niiden vaikuttavuus muodostuu mahdollisimman suureksi.

Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan esitys väylämaksun puolituksen jatkamiseksi yhdellä vuodella on vaikuttavuudeltaan koko alusliikenteeseen kohdistuva oikein ajoitettu toimi. Puolituksen jatkaminen estää kuljetuskustannusten nousun muuttamatta kuitenkaan valtion rahoitusasemaa väylämaksun osalta siitä, mikä se on ollut vuodesta 2015 alkaen.

Väylämaksun kantamisesta luopuminen vuonna 2021

Suomen Satamaliitto ry esitti väylämaksun kantamisesta luopumista kokonaan vuonna 2021 vientiteollisuuden kustannuskilpailukyvyn turvaamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että täysimääräiseen väylämaksuun palaamisen lykkääminen on tässä vaiheessa riittävä toimenpide vientiteollisuuden kilpailukyyn turvaamiseksi ottaen huomioon muut kauppamerenkulkuun ja muuhun elinkeinotoimintaan kohdistetut hallituksen koronatukitoimet, jotka ovat ottaneet yritysten kustannuskilpailukyyn huomioon laajasti.

Väylämaksun puolituksen pidempi kesto ja väylämaksusta luopuminen kokonaan

Elinkeinoelämän keskusliitto EK esitti, että väylämaksun puolitusta jatketaan saman tien kolmella vuodella. EK esitti lisäksi väylämaksun poistamista kokonaan perusteluina positiiviset vaikutukset ulkomaankaupan kilpailukykyyn, meriliikenteen tehokkuuteen ja ilmastopäästöjen vähentämiseen, kiertotalouden toteutumiseen sekä transitoliikenteeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, ettei väylämaksun pidempiaikaisen puolituksen toteuttavaa budjettilakihanketta ole voitu käynnistää aikataulusyistä enää syyskuun 2020 budjettiriihen jälkeen. Mahdollinen väylämaksun puolitusta jatkava lakihanke on toteuttavissa vuoden 2021 aikana. Toisaalta väylämaksua arvioitaessa huomioon on otettava myös se, että väylämaksu kytkeytyy laadukkaiden väylänpidon, jäänmurron, meriliikenteen ohjauksen ja merenmittauspalvelujen tuottamiseen rannikon kauppamerenkululle. Transitoliikenteen osalta todetaan, että nykyiseen väylämaksuun sisältyy jo merkittävä huojennus transitoliikenteen hyväksi.

Niko-Matti Ronikonmäki
Johtava asiantuntija

Juha Tervonen
Erityisasiantuntija